

KOTITAIDE

1908
N:o 9

**HUONESISUSTUKSIA
RAKENNUSTAIDETTA
MAALAUSTA JA KUVAN-
◇◇◇◇ VEISTOA ◇◇
TAIDETEOLLISUUTTA**

7:s
vuosikerta

Suurin valikoima

Taideteollisuusesineitä

kuparista, messingistä,
bronsista, raudasta,
kristallista, porsiinista
ja fajansista

G. F. STOCKMANN
OSAKEYHTIÖLLÄ
— HELSINGISSÄ. —

TOIMITUS:

EINO SCHRODERUS, VIETTI NYKÄNEN
TYYNE KOLINEN y. m. y. m.

Toimituspaikka: Alpertink. 20. puh. 55 94.
Konttori: Huvilakatu 5, puh. 644. * Posti-
osoite: Suomen Teollisuuslehden Kotitaide.
Tilaushinta 9 mk. * Ilmestyy 12 num. vuo-
dessa vähintään 30 kuvallitteen seuraavana.

5 Herman Lindell 5

ERITYISLIIKE

Taiteilija- ja
Piirustusaineita

5 I. Henrikink. 5

5 Helsinki. 5

Hennebique Rautabetonia, R. P. HEINRICH.

Sähköosoite: Heinrich. Helsinki Pohj. Esplanadink. 27. Puhelin 44 57.

Tekee täydellisesti tulenkestäviä Rautabetongirakenteita omien systeemien ja muiden nykyaikaisten ja koeteltujen rakentamismetoodien mukaan.

Kokonaisia paperi- ja selluloosatehtaita, puuhiomoita, höyrystöjä y. m. Turpiinlaitoksia

Kouluihin, sairashuoneisiin, asuntoihin y. m. kaksinkertaisia kolvia täytteineen tai ilman.

Suomen suurin

Kateaineiden erikoisliike,

ammattitaitoisine johtajineen katto-, tiili-, liuska-, Heinrichin reformikatto, puusementtikatto y. m. rakenteissa.

Suomessa rakennettu:

Tirkkosen liikepalatsi, Tampere.
Lauritsalan höyrystö, Lauritsala.
Porvoon selluloosatehdas, Tolkio.
Kansakoulurakennus, Helsinki.
Luteril. evankeliiyhdistys, Helsinki.
Nokian Osakeyhtiö, Nokia.
Helsingin kaup. työväen asuntoja.
Punkaharjun asematalo.
Kansakoulurakennus Kotkassa
y. m., y. m.

Saksalaisten ja itävaltalaisten

Münchenin Pyrofogontlaitosten

haaraosasto.

„Pyrofogont“ lattiat (valmistettu yli 500.000 m²) terveydellisessä suhteessa paraita koulujen, sairaaloiden, asuinrakennusten y. m. lattioita.

Palkittua työtä.

Paraita suosituksia.

RUBEROID

PARAS KATTO- JA ERISTYSHUOPA.

Ruberoidi pysyy ehdottomasti vedenpitävänä!

Ruberoidi kestää aina ilman vaikutukset!

Ruberoidista ei paahattavimmassakaan helteessä tipu mitään; tämän kautta pysyy puhtaus aina ja kattokourut eivät likau!

Ruberoidi on hajutonta, alasvaluvaa sadevettä voidaan käyttää talouteen!

Ruberoidia ei kattamisen jälkeen sivellä. On olemassa kattoja, jotka ovat värillä sivelemättä pysyneet 11 vuotta vedenpitävinä!

Ruberoidia voidaan laskea sekä kaltevaan, makaavaan että pystyasentoon!

Ruberoidi korvaa alallaan halpuudessa ja hyvydessä puusementtin, eristää erinomaisesti vettä, lämpöä ja kylmää, ja tarvitsee sen lisäksi pienen painonsa takia (1 m² = 2 kg) hyvin köykäiset kattotuolit!

Ruberoidi on taipuvaa, niin että muuri- ja piippusaumat voidaan sillä peittää!

Ruberoidi voidaan maalata tavallisella öljyväreillä!

Ruberoidiin ei väkevätäkään hapot, lipeät ja kaasut vaikuta! Veturiin ja savupiippujen rikki-pitoiset höyryt eivät sen vuoksi sitä syövytä!

Ruberoidia siihen kuuluvine lisäaineineen sekä neuvoja ja selityksiä saadaan liikkeeltä.

R. MELLIN

KULTASEPPÄ

Valmistaa kaikellaista kulta- ja hopeaseppäntyötä.

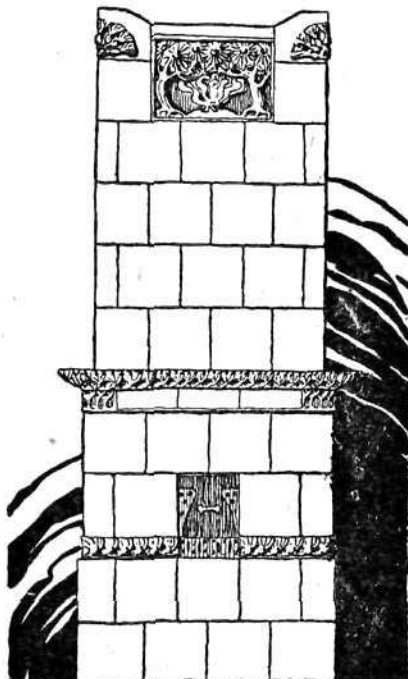
Ilmoittakaa
Kotitaiteessa!

OSCAR FRANCK & C:o.

Ruberoidiseuran m. b. H. Hamburg tuotteiden yksinmyyjä Suomessa.

P. Esplanadinkatu 27. ~~ATLANTIS~~ HELSINKI.

Puhelin 5096.

Turun Kaakeli- Tehdas

myy halvimmalla aivan uusmallisia kotimaisten arkkitehtien piirustusten mukaan valmistettuja uunia sekä saleja että ruokasaleja ja jokapäiväishuoneita varten.

Näyttelyvarasto
Helsingissä,
Iso Roobertinkatu 25

Taidetakomo KORU

Eino Schroderus.

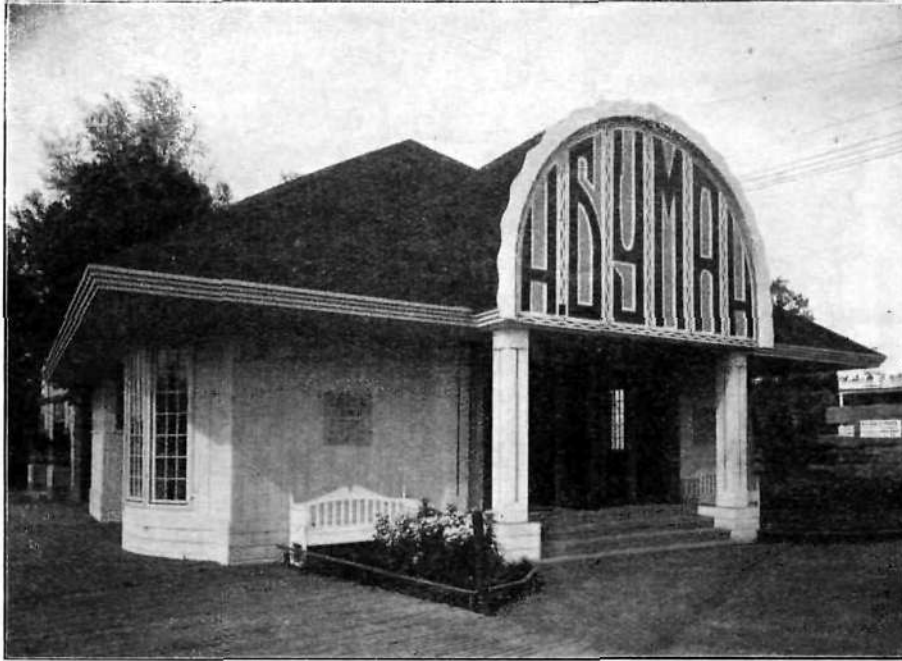
Valmistaa lamppuja, lybtyjä, kynttiläjalkoja, kirjoitustelineitä, huonekaluheloja y. m., y. m.

Ottaa suorittaakseen kaikenlaatuista rauta-, kupari- ja messinkiteollisuuden alalle kuuluvaa taiteellista työtä.

EINO SCHRODERUS.
Arkkitehti.

Kristianink. 5. P. 53 48. TAKOMO Pietarink. 14.

N. BOMAN'IN PAVILJONKI
PIETARIN NÄYTTELYSSÄ

Rakennustemme arkkitehtuurista sananen.

Helsinkiä, maamme pääkaupunkia on pidetty ja vieläkin pidetään siistinä ja kauniina kaupunkina. Varsinkin ulkomaalaiset ovat lausuneet ihastuksensa sen siisteydestä ja ulkonäöstä, arkkitehtuurista. Eikä suotta, sillä onhan meillä koko joukko vanhempia sekä yleisiä- liike- että asuinrakennuksia, jotka tosiaan ansaitsevat tunnustusta katsottakoon niitä ulkomuotoon tai suunnitteluun nähden. Niiden arkkitehtuuri on vuosisatojen kuluessa kehittyntä yleiseurooppalaista tyyliä, jonkatähden niissä muodot ja ornamenttiikka ovat kehitettyjä, suhteet oikeita ja sopusointuisia. Onhan meillä myöskin koko joukko uudempiakin rakennuksia jotka ansaitsevat huomiota. Näistä ovat useimmat, eritoten asuinrakennukset, arkkitehtuuriltaan yksinkertaisempia, ornamenteista vähemmän rikkaita, mutta sittenkin ovat etevät rakennustaiteilijamme näillä luoneet meille oman vaikkakin vielä alkuperäisellä kannalla olevan tyylin, joka taidolla kehitettynä on toivottavasti kohottava arkkitehtuurimme hyvinkin korkealle. Mutta aivan viimeisinä vuosina on tämä uusi, juuri syntynyt tyyli joutunut mitä ikävimmän vääristelyn alaiseksi, sillä on ilmestynyt miehiä, jotka ollen kaikkea esteettistä ja ammatillista sivistystä vailla, ovat ruvenneet arkkitehtejä matkimaan ja aikaansaaneet mitä huonoimpia ja rumimpia rakennuksia. Rakennusmestarit ja -piirtäjät, joko

itse keinottelijoina tai keinottelijoiden arkkitehteina ollen, ovat ottaneet yksinkertaiseen tyyliin tehdäkseen mukavia, käytännöllisiä rakennuksia pienemmillä kustannuksilla, kuin mitä arkkitehdit sen ovat voineet luvata. Mutta usein on käynyt niin, että kun rakennusta on ruvettu käyttämään on huomattu, ettei se olekaan niin mukava eikä käytännöllinen kuin oli ollut tarkoitus. Paraiten huomaavat nämät puutteet niiden talo-osakeyhtiöitten omistajat jotka ovat joutuneet tällaisen keinottelun alaiseksi. Mitä taas fasaadeihin tulee, niin ovat ne kaikkien nähtävissä ja arvosteltavissa. Mutta kun suuri yleisö ei oikein vielä kykene käsittämään hyvää arkkitehtuuria eikä sillä alalla eroittamaan hyvää ja huonoa toisistaan niin eipä kumma, että meidän pääkaupunkimme on ilmestynyt sellaisia, arkkitehtuuriltaan aivan ala-arvoisia taloja, kuten esim. monasti mainitut Tehtaan- ja Huvilakatujen varsille nousseet uudisrakennukset ovat. Jos tällainen kaupunkia rumentava, yleisön taiteellista makua pilaava „rakennustaide“ saapi rauhassa levitä, niin on nykyinen Helsinki ennen pitkää saava itselleen ympäristön, joka ei suinkaan ole omiansa lisäämään pääkaupunkimme esteettistä arvoa. Kustannuksiin nähden on usein huomattu, että ne ovat nousseet tavallisten arkkitehtien rakentamien talojen rinnalle ja niistä ylikin.

SALONKI KALUSTO

N. BOMAN'IN NÄYTTELYSTÄ
PIETARISSA

Arkkitehtuuria ymmärtävissä ja harrastavissa piireissä on jo kyllä kauvan ollut asia keskustelun alaisena. On ajateltu saada aikaan jonkinlainen rakennusneuvosto, jonka tehtävänä olisi tarkastaa kaikki suunnitellut piirustukset, tehdä niihin asianmukaisia muutoksia ja ennen kaikkea pitää silmällä rakennettavaksi ajateltujen talojen fasaadiehdotuksia, jotta ne tulisivat taiteellisesti tarpeeksi kehittyneitä. Tähän rakennusneuvostoon tulisi etupäässä kuulumaan eteviä ammattimiehiä, jotka oikein ymmärtäisivät arvostella ja hyväksyä piirustuksia. Nykyään sitä vastoin ovat piirustukset maistraatin hyväksyttävissä, jossa ei ole sanottavasti alaa ymmärtäviä miehiä, ja erimielisyyksien sattuessa piirustusten laatijan ja maistraatin välillä, on kuvernöörillä valta ratkaista asiat. Paitsi tätä keinoa, että piirustukset arvosteltaisiin ja hyväksyttäisiin ammattimiehen taidolla, olisi esitettävissämme toinenkin tapa saada niin rakennuttajia kuin rakentajiaakin enemmän kiinnittämään huomiotaan arkkitehtuurin taiteelliseen puoleen. On nimittäin jo muutamain paikoin ulkomailla noussut kysymys rakennusten palkitsemisesta. Tässä tahdomme lyhyesti esittää sen komitean ehdotuksen rakennusten palkitsemis-laitoksesta, jonka Gööteporin arkkitehtiyhdistys on valinnut asiaa pohtimaan. Ja koska rakennussuhteet näkyvät

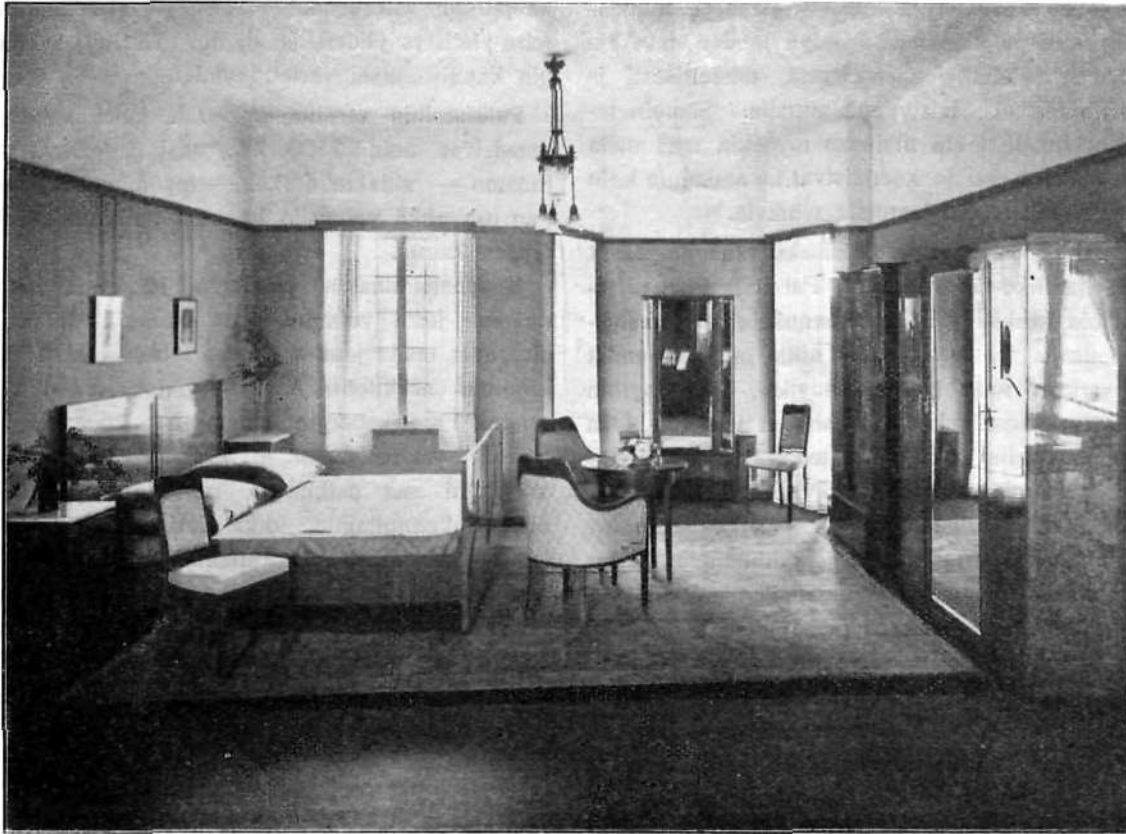
siellä olevan aivan samalla huonolla kannalla kuin meilläkin, niin käynee varsin sopivaksi ottaa asia esille, tutustuttaaksemme meidänkin yleisöämme siihen.

Komitea lausunnossaan sanoo m. m. seuraavaa: Harvoin kuulee hyvää arkkitehtuurista työtä arvosteltavan taideteoksena, mutta sitä vastoin kuulee usein mitä ylistävimpiä lausuntoita rakennuksista, jotka eivät sitä ollenkaan ansaitse, jos pidämme silmällä asian todellista etua; ja tätä sattuu piireissä, joissa sana „taide“ ei suinkaan ole tuntematon, vaan joissa taiteen muita haaroja, kuten esim. kirjallisuutta, musiikkia, maalausta y. m. hyvin ymmärretään.

Yleinen maku on pilaantunut, erittäinkin mikäli se koskee rakennustaidetta.

Paljon vaikuttenee tähän se erikoisasema, mikä arkkitehtuurilla taiteena on julkisessa sanomalehdistössä toisiin taiteen haaroihin verrattuna. Kirjalle, konsertille, taulunäyttelylle tai teatterin esilläomistavat asiantuntijat usein palstan pituisia kirjoituksia, mutta arkkitehtuurin luomille teoksille, jos niitä edes mainitaan, omistetaan vaan joku referaatintapainen kuvaus, hyvin harvoin taiteentuntijan arvostelu.

Ja kuitenkin on arkkitehtuuri se taide, joka ehkä enimmin vaikuttaa siihen keskukseen, jossa

MAKUHUONEEN KALUSTO

N. BOMAN'IN NÄYTTELYSTÄ
PIETARISSA

meidän elämämme kuluu, sillä sehän juuri luo teoksia, jotka ovat sekä meillä, että jälkeentulevillemme joka päivä silmiemme edessä ja jotka jälkimaailmalle ovat todisteina meidän kehitysteestamme.

Puhtaasti käytännöllisesti katsottuna johtuvat nämä epäkohdat siitä, että taiteelliset voimat ovat niin kovin vähän tekemisissä käytännöllisten voimien kanssa tällä alalla. Osaksi on syynä myöskin se harhaluulo, että hyvä arkkitehtuuri on sama asia, kuin kalliit fasaadit kalliista aineista ja juuri tämä pelottaa rakennuttajia antamasta työtä taiteellisesti sivistyneelle henkilölle; osaksi taas vaikuttaa se, että usein maksetaan fasaadista enemmän, kuin välttämätöntä olisi ja silloin pidetään, että on kylläkin jo täytetty kohtuulliset esteettiset vaatimukset. Harhaluulo on vielä saanut tukea siitä, että Göteporissa ovat arkkitehdit paraastaan tehneet työnsä julkisia rakennuksia varten, joissa sekä tehtävän laatu että käyttövoimien runsaus sallivat kalliita fasaadeja.

Suurena syynä arkkitehtien välinpitämättömyyteen tässä suhteessa on ollut se, etteivät he työstään yksityisrakennuksissa saa kyllin suurta palkkiota. Sillä rakennuttajat antavat mieluummin työnsä omille piirtäjilleen, koska nämä tietysti voivat tehdä sen paljon huokeammalla kuin ark-

kitehdit, sillä „piirtäjä“ tekee piirustuksen vaan juuri sellaiseksi, että rakennusneuvosto sen hyväksyy, mutta arkkitehti, joka perusteellisen ammattisivistyksen saatuaan rupeaa työhön, tuntee vastuunalaisuuden työstään ja tekee sen sentähden paljoa huolellisemmin. Ja kun suurin osa rakennuttajista ei osaa erottaa hyvää ja alarvoista työtä toisistaan, on seurauksena se, että jälkimäinen halpuutensa tähden on tullut melkein yksinvaltiaaksi.

Ei sovi epäillä, ettei hyvien uutisrakennusten palkitseminen olisi hyvänä apuna tuon epäkohdan poistamiseen. Ehkä ei suoranaisten tulosten olisi heti niin suuri kuin olisi toivottava, mutta epäsuorien seurausten kautta tuollainen joka vuosi uudistuva palkitseminen vaikuttaisi hyväatekevästi. Silloin kääntyisi sanomalehdistön ja sen kautta yleisön huomio rakennustuotantoon. Sekä palkittu rakennus että palkintolautakunnan lausunto tulisivat yleisen huomion esineiksi ja sen yhteydessä tulisi ehkä muitakin tähän alaan kuuluvia kysymyksiä pohdinnan alaiseksi. Jos palkittu rakennus sitäpaitsi varustettaisiin taiteellisella palkintotalulla, niin tulisi yleisö sen varmasti huomaamaan ja sen harrastus rakennustaiteeseen tulisi sen kautta herätetyksi samalla kun yleisö olisi tilaisuudessa kehittämään makuunsa. Rakennut-

tajat taas koettaisivat, sekä tullakseen huomatuiksi että taloudellisen hyödyn tähden, hankkia itselleen mahdollisimman hyviä, taiteellisesti ja käytännöllisesti sivistyneitä auttajia. Samoin tulisi arkkitehdeillekin tilaisuus myöskin tällä alalla tulla huomatuiksi ja koettaisivat he enemmän kuin ennen saada tämän laatuista tehtäviä.

Tällaisen palkitsemisen alaiseksi tulisi etupäässä asuin- ja liike-rakennukset. Palkitseminen ei sitävastoin koskisi yleisiä rakennuksia tai yhdistyshuoneustoja y. m. s., sillä niillä on suuremmat edellytykset tulla hyvin tehdyiksi, ja jo nytkin ne säännöllisesti rakentavat taitavat henkilöt. Joka vuosi jaettaisiin kaksi palkintoa — yksi suuremmista, yksi pienemmistä tehtävistä.

Palkintoina tulisi olemaan, että ne herättäisivät kylliksi suurta huomiota, vähintään 1000 kr.

Palkinnot tulisivat molemmat olemaan yhtäsuuret, sillä onhan kehoitus pienemmän taiteellisen työn suorittajalle yhtä tarpeellinen kuin suuremman työn tekijälle. Palkinto tulisi kokonaan rakennuttajalle, sillä arkkitehti saa epäsuoraa hyötyä siitä huomiosta, joka tulee hänen osakseen, kun hänen teoksensa saa julkisen palkinnon.

Palkintotuomarien harkittavaksi jäisi missä määrin palkittaessa pantaisi painoa hyvään fasaadiin tai hyvään pohjapiirustukseen. Mutta koska rakennuksen pohjasuunnittelussa on monta kohtaa, joita ei käy helposti tarkastaminen eikä määrääminen, niin täytyy pääpaino panna asian esteettiseen puoleen, vaikka kyllä myöskin hyvä suunnittelu ansaitsee kaikkea kehoitusta. Vaikkakin on enemmän luultavaa, että tämäntapaisissa rakennuksissa hyvä suunnittelu seuraa hyviä fasaadeja useammin, kuin päinvastoin, niin olisi kumminkin pantava pääpaino, kuten sanottu, esteettiin vaatimuksiin.

Että paikkittavana olisi niin monta rakennusta kuin mahdollista, ja että hyvä rakennus, joka edellisenä vuonna jäi palkitsematta parempien rinnalla, taas olisi tilaisuudessa ottamaan osaa kilpailuun, on ehdotettu, että kaikki viimeisien viiden vuoden aikana käytäntöön otetut rakennukset saisivat kilpailla. Osanotto ei saisi riippua mistään erikoisesta ilmoittautumisesta, koska siinä tapauksessa usea rakennus mahdollisesti jäisi pois, vaan olisi kaupungin-arkkitehdin, joka luonnollisesti tulisi kuulumaan palkintotuomareihin, saatava tieto kaikista rakennuksista, jotka voisivat tulla kysymykseen.

Palkintolautakuntaan tulee kuulua, paitsi kaupungin arkkitehtiä, kolme jäsentä, jotka keskuudestaan valitsevat puheenjohtajan, jolla on ratkaisemisvalta. Näistä kolmesta tulee vähintään kahden olla arkkitehtejä, esim. siten valittuja, että

kaupungin valtuusmiehet valitsevat yhden, arkkitehti-yhdistys yhden, ja aijottu „Yhdistys kaupungin kaunistamista varten“ yhden.

Palkintoihin tarvittavat varat, jotka vuodessa nousisivat noin 2500 kr., olisi kaupungin valtuuston — ainakin osaksi — myönnettävä, ja toinen osa ehkä voitaisiin hankkia mainitun „yhdistyksen“ kautta.

Kööpenhaminassa palkitaan jo täten rakennuksia, josta voimme ottaa esimerkkiä, joskin olot ovat täällä jonkun verran toisenlaiset. Niinpä kirjoittaa arkkitehti Axel Berg, joka on ollut jäsenenä Fredriksbergin kommunissa köpenhaminalaisesta systeemistä m. m. seuraavaa: „vaikkakin arkkitehti saa palkinnon, niin luulen, että on niille rakennuttajille, jotka katsovat uskoneensa työnsä kunnolliselle arkkitehdille, suuren arvoisen asia saada palkinto reklaamin tähden, jonka se talolle tuottaa ja että suurin vika mielestäni köpenhaminalaisessa systeemissä on siinä, että vaaditaan piirustusten lähettäminen ja ilmoittautuminen kilpailua varten. Tässä suhteessa on F:bergin systeemi paljoa parempi, ja lienee kysymyksen alaisena, eikö olisi parempi tosiaankin palkita rakennuttajaa.“

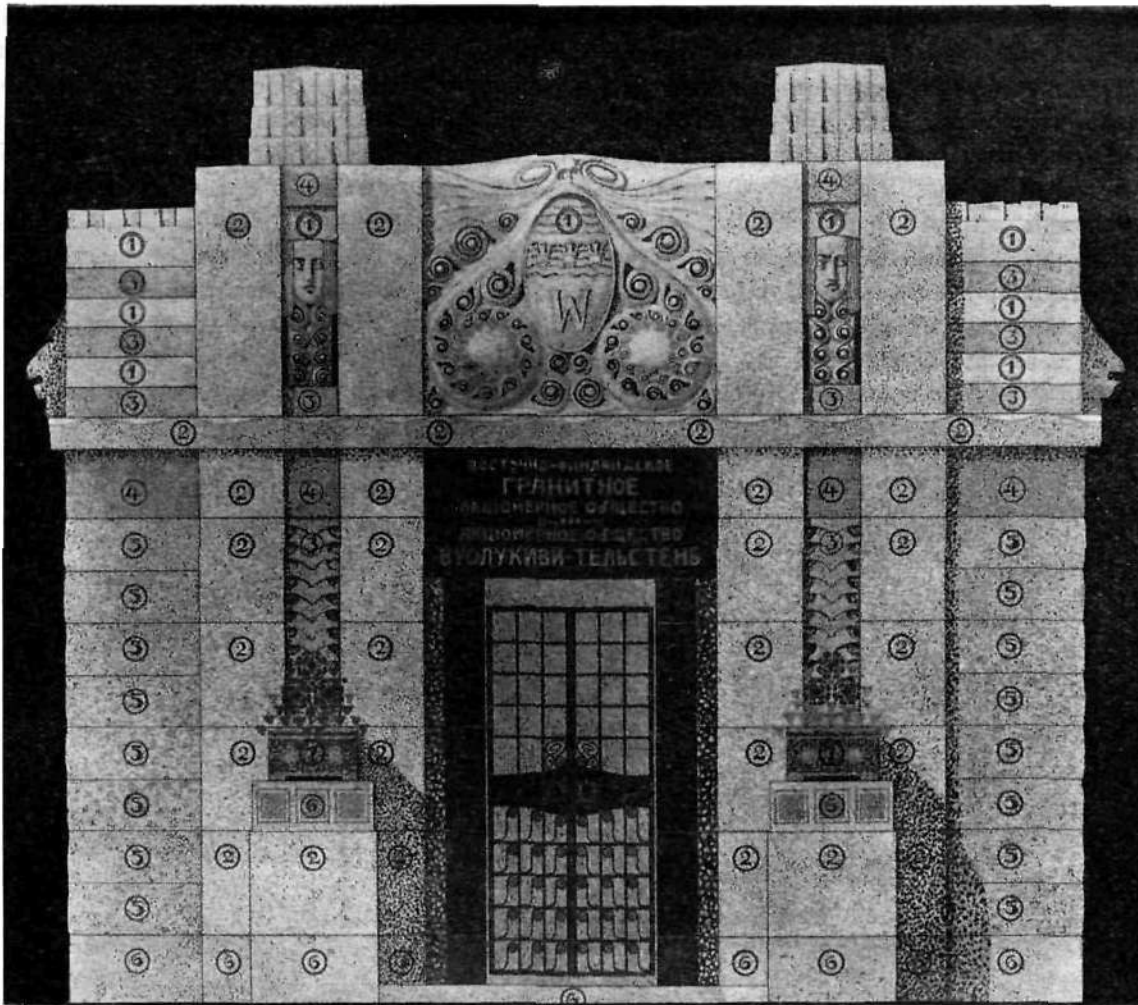
F:bergissä saa palkintolautakunta rakennusneuvoston kautta tiedon kysymykseen tulevista rakennuksista, samalla kun se on tilaisuudessa näkemään piirustukset rakennusneuvoston arkistossa.

Arkkitehti Mörk Hansen, joka on jäsenenä Köpenhaminan neuvostossa, sanoo m. m. „yleensä lienevät tulokset hyvät. Yleisö seuraa jännityksellä kilpailua ja se kehittää siten arkkitehtuurin ymmärtämistä.“

Se saa myöskin rakennuttajia valitsemaan oikeita arkkitehtejä ja siten syrjäyttämään „piirittäjiä.“

Silloin kun Köpenhaminan maistraatti rupesi palkintoja jakamaan, niin ei se tapahtunut arkkitehtien aloitteesta, ja tarkoituksena oli lähinnä vaikuttaa kaupungin ulkomuotoon — saada kauniita fasaadeja — osaksi myöskin hankkia parempia asuntoja vähävaraisille (työläisrakennuksia, joissa on korkeintaan kolmen huoneen asuntoja.)

Palkitseminen on kuitenkin tapahtunut jonkun verran ankarampien perusteiden mukaan eikä ole tahdottu palkita rakennusta, jonka fasaadi on kaunis, mutta jonka suunnittelu on huono, siis sellaista rakennusta, jota ei voi kutsua hyväksi arkkitehtuuriksi, vaikkakin se yleisön mielestä on kaunis. Ehkä olemme siinä suhteessa olleet hyvin ankariakin. Emme myöskin koskaan ole palkinneet rakennusta, jonka fasaadin oli tehnyt kunnollinen arkkitehti, mutta suunnittelu oli jonkun toisen tekemä. Joskus on palkitseminen

GRANIITTI JA VUOLUKIVIYHTIÖN PAVILJONKI
PIETARIN NÄYTTELYSSÄ

ARKKIT. WÄINÖ KEINÄSEN
PIIRTÄMÄ

saanut kovia arvosteluja osakseen sekä arkkitehtien että muiden puolelta. Mutta sehän on aivan itsestään selvä asia, eikä ole haitaksi.

Ylläolevan perusteella ehdottaa komitea Gööteporin rakennusten palkitsemisen järjestettäväksi seuraavaan tapaan:

että kaksi 1,000 kr. suuruisia palkintoa jaettaisiin, toinen suuremmista, toinen pienemmistä rakennuksista;

että palkinto lankeaa jakamattomana rakennuttajalle;

että jätetään palkintolautakunnan harkittavaksi, missä määrin on otettava huomioon suunnittelu taloa palkittaessa, joka palkitseminen kuitenkin on tapahtuva esteettisiä vaatimuksia silmällä pitäen;

että kilpailuun saisivat ottaa osaa viiden viimeisen vuoden aikana käytäntöön otetut asuinrakennukset, mutta ei julkiset eikä yhdistyksiä varten tehdyt rakennukset;

että kilpailuun ei tarvitse mitenkään ilmoittautua, vaan palkintolautakunta saa rakennusneuvos-

ton tai kaupungin arkkitehdin kautta tiedon kysymykseen tulevista rakennuksista, sekä että jokaisella yhteiskunnan jäsenellä ja yhdistyksellä olisi oikeus kirjallisesti ehdottaa rakennusneuvostolle kilpailevia rakennuksia;

että palkintoneuvostoon kuuluisi, paitsi kaupungin arkkitehtiä, kolme jäsentä, joista viime mainituista ainakin kahden tulisi olla arkkitehtejä, ja joista kaupungin valtuusmiehet valitsevat yhden, Arkkitehtiyhdistys toisen ja „Yhdistys kaupungin kaunistamista varten“ kolmannen;

että palkintoneuvosto on velvollinen antamaan tiedon niistä rakennuksista, joiden kesken kilpailu viimeksi tapahtui, ja

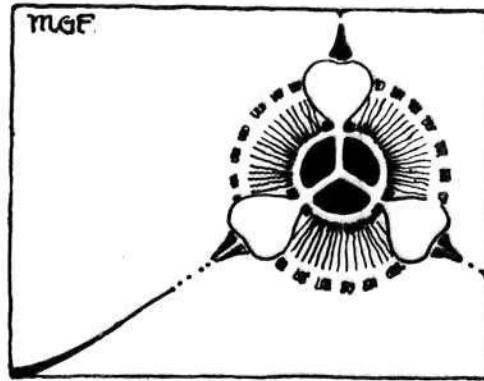
että yritystä varten tarvittavat varat koetettaisiin saada kaupungin valtuuston toimenpiteestä.

Tätä gööteporilaisten esimerkkiä olisi meilläkin seurattava. Mutta ennenkuin voitaisiin ryhtyä palkintoja jakamaan, olisi piirustusten hyväksyminen saatava, kuten kirjoituksen alussa jo ohimennen on huomautettu, uudelle tarkoituksenmukaiselle kannalle. Sillä nykyisen järjestelmän valli-

nessa ei kilpailusta olisi tarpeenmukaista hyötyä, koska edelleenkin oltaisiin tilaisuudessa saamaan hyväksytyksi minkälaiset ehdotukset hyvänsä, siis niidenkin valmistamat, jotka eivät tee työtään arkkitehdin vastuunalaisuuden tunteella, vaan ainoastaan keinotellakseen.

Asettamalla erityinen ammattimiehistä kokoonpantu rakennusneuvosto tarkastamaan ja hyväksymään piirustuksia, tulisivat kaikki tällä alalla toimivat henkilöt pakotetuiksi tekemään työnsä kunnollisesti sekä taiteellisessa, että käytännöllisessä suhteessa. Koska viranomaiset näyttävät olevan

välipitämättömiä tällöisen epäkohdan uusiutumisesta olisi Teknillisen Yhdistyksen ja ennen kaikkea Arkkitehtiklubin otettava asia oikein vakavan pohdinnan alaiseksi. Dnhan meillä päästy rakennuksien konstruktionipuolta koskevassa asiassa jo niin pitkälle, että teknillinen valiokunta on saanut ehdoituksen valmiiksi ja sitä parhailaan lopullisesti käsitellään Arkkitehtiklubissa. Toivottava olisi että ensi tilassa asetettaisiin erityinen valiokunta valmistelemaan ehdotusta rakennuslautakunnan asettamisesta. Vasta sittemmin voisi tulla kvsymykseen rakennusten palkitseminen.

YLEVÄN RAKENNUSTAITEEN KUNNIOITTAMINEN JA SEN KERTOMAN HISTORIAN YMMÄRTÄMINEN JA VAARINOTTAMINEN ON KAIKEN TAITEEN JA KULTTUURIN ALKULÄHTEIDEN HELLIMISTÄ.

WILLIAM MORRIS.

ENSIMMÄINEN — EI TÄRKEIN, MUTTA KAIKKEIN ENSIMMÄINEN — IHMISEN TEHTÄVISTÄ ON ETSIÄ ITSELLEEN LEPOPAIKKA; KOLKKA MISSÄ JALKANSA VOI LEVÄTÄ; TALO, PYHÄKKÖ; JA PITÄKÖÖN HÄN SITÄ NIIN PYHÄNÄ JA TUNTEKÖÖN ITSENSÄ NIIN ONNELLISEKSI SIELLÄ, ETTÄ VAIN KATKERINTA TUSKAA TUNTIEN VOI SIITÄ EROTA, JOS KERRAN ON PAKOITETTU SEN JÄTTÄMÄÄN.

RUSKIN.

Arkkitehtien taiteellinen omistusoikeus.

Ruotsikaan ei ole vielä ottanut huomattavimmin osaa tuohon yleiskansalliseen pyrintöön, jonka tarkoituksena on saada yleisiä suojelulakeja taiteelliselle omistusoikeudelle, ja jota asiaa „Association littéraire et artistique internationale“ niin ansiokkaalla tavalla on ajanut. Mutta kuta vilkkaamaksi eri maiden taidetuotteiden vaihto käy, sitä välttämättömämmiksi käy tällaiset yleiskansallisiin sopimuksiin perustuvat lakisäädökset. Ruotsin liittyminen Bernerkonventioonin jo osoittaa, että tämä asia on oivallettu jo silläkin taholla. Mitä arkkitehti-ammattiin tulee, ei ole kovinkaan suurta vaaraa, että meiltä riistettäisiin kokemuksiemme hedelmät, mutta toiselta puolen taasen on muotihulluus, meidän aikakaudellamme niin vallitsevaa ja kansakäyminen eri maiden välillä, niin hyvin yleiskansallisten kilpailujen, näyttelyiden ja painotuotteiden levenemisen kautta niin suuri, että arkkitehtienkin täytyy tässä suhteessa pyrkiä yhteiskansallisesti järjestettyihin olosuhteisiin.

Ranskassa on jo pitkät ajat työskennelty tyydyttävien lakisäädöksen aikaansaamiseksi tässä suhteessa. Ranska lieneekin nykyään tässä suhteessa ensimmäisenä. Mies joka siellä sellaisella menestyksellä on ajanut arkkitehtien asiaa, on Georges Hormand, asianajaja ylioikeudessa Pariisissa sekä „La Société centrale des architectes français“in lainopillinen neuvonantaja. Saadakseen aikaan samanlaisia lakisäädöksiä eri maissa, joille voitaisiin perustaa yleiskansallisia sopimuksia, on tämä ranskalainen julaisut kantansa hiljattain julaistussa nootissa, joka on tarkoitettu esittää yleiskansalliselle lainopilliselle konferenssille, joka piakkoin kokoontuu Berliiniin pohtimaan asioita yhdessä „Bernerkonvention“in kanssa. Tässä nootissa, joka on julaistu 1908 vuoden l'Architecture'n N:ssä 32, lausutaan ennen kaikkea se toivomus, että Bernerkonventio'nin 4 pykälä v. 1886 muutettaisiin siten, että sana arkkitehtuuri liitetäisiin sanojen maalauksen ja kuvanveiston jälkeen siten, että arkkitehtuuri tulee seisomaan rinnan näiden taidehaarojen kanssa, joidenka arvoisena sitä aina on pidetty.

Edelleen määritellään nootissa, mitä ymmärretään arkkitehdin työllä, siten että hänen piirustuksensa on alkuperäinen ja rakennus jäljennös

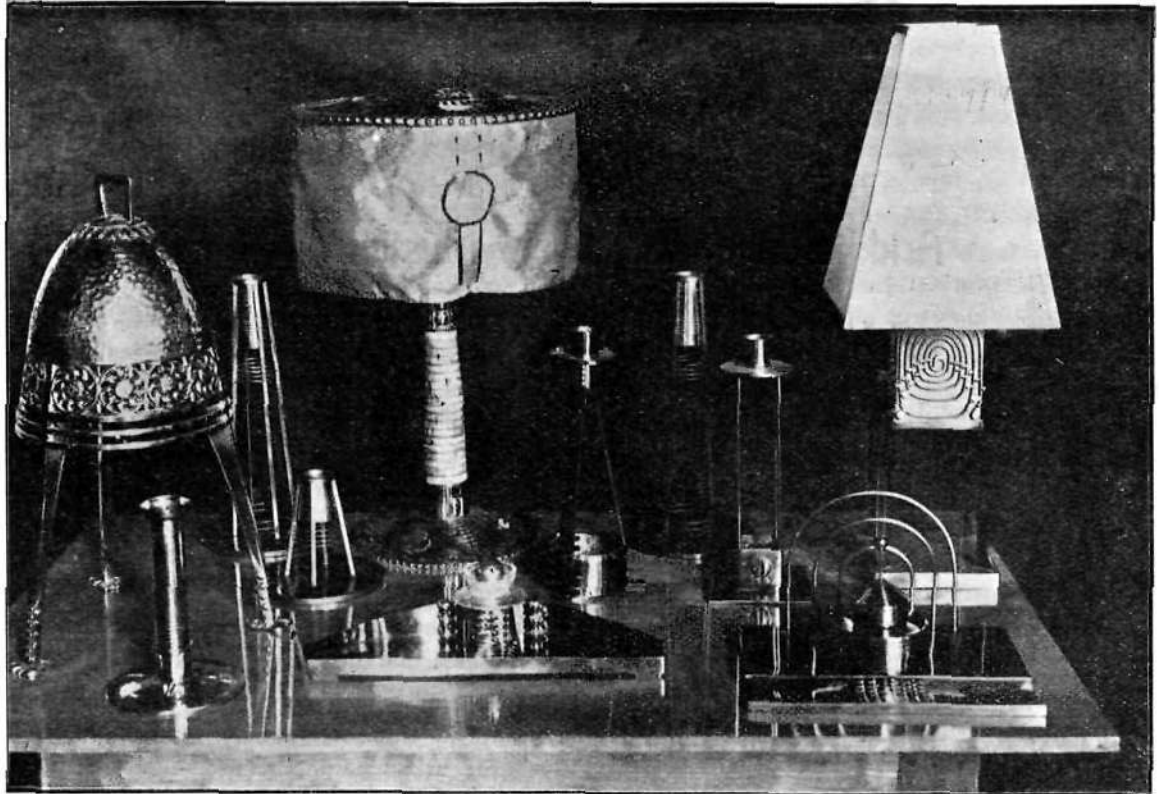
niistä, samaten kun partituuri esittää säveltäjän työtä ja on alkulähteenä työn suoritukselle. Tämä alkuperäinen työ on suojeltava jäljittelyltä. Vielä tehdään selvää eri yleiskansallisten arkkitehtikongressien asiassa laatimista lausunnoista y. m. Ranska toivoo muiden maiden liittyvän tähän käsitykseen. M. Hormand, joka yhtenä ranskan hallituksen edustajana on ottanut osaa yleiskansalliseen kongressiin teollisuuden suojelemiseksi, joka nykyään pidettiin Tukholmassa, piti hiljattain tämän asian valaisemiseksi harvinaisen mieltäkiinnittävän esitelmän Rakennustaide haaraosastolle.

Hän teki siinä selvää niistä prinssiipeistä, jotka koskevat arkkitehdin „luomisoikeutta“, se tahtoo sanoa sitä oikeutta, joka hänellä täytyy luovana taiteilijana olla kuhunkin erikoistyöhönsä nähden, tai toisin sanoen, ettei näistä hänen töistään saa missään muodossa ottaa toisintoja ilman erikoista lupaa.

M. Hormand viittasi siihen, että arkkitehtiä tulee suojella aina lain kautta, niinpian kun hän on luonut jonkun alkuperäisen työn. Sitä varten ei ole välttämätöntä, että hän olisi esiintuonut jotakin erikoista nerontuotetta, tai jotakin ihan uutta; vaan on siinä jo ihan kylläksi, jos arkkitehti on persoonallisesti sovitellut eri aiheita, joita voidaan pitää yleisenä omaisuutena. Yhtäpitävästi näiden periaatteiden kanssa on jo julistettu kaksi tuomiotakin samoihin aikoihin v. 1893 Antwerpen'issä ja Nantes'issa.

M. Harmand osoitti vielä kuinka arkkitehdin ominaisuus „tekijänä“ tulee näkyviin hänen piirustuksissaan, jotka ovat hänen ajatustensa ensimmäisenä ilmauksena, sillä rakennuksehan tehdään sitten näiden piirustuksien mukaan. Kaikkialla on omaksuttu se perusajatus, että ne oikeudet, jotka tekijä omistaa alkuperäiseen teokseen nähden, koskevat myöskin jäljennöksiä niistä. Niinmuodoin on arkkitehdillä oikeus kieltää kaikki jäljennökset piirustuksistaan; niinmuodoin on hänellä myöskin oikeus estää piirustuksiensa jäljentäminen kuvissa, joka samaten myöskin koskee niitä arkkitehtonisia töitä, jotka on suoritettu hänen piirustensa mukaan.

Mutta todellinen hyöty, joka olisi suoranaisena seurauksena piirustusten suojelemisesta olisi se,

TAIDETAKOMO „KORU“
TEOLLISUUSNÄYTELYSSÄ

SÄHKÖLAMPUT MAX FRELANDER,
PÖYTÄLAMPPU EBBA MASOLIN,

KIRJOTUSTELINEET WÄINÖ KEINÄNEN, EDVARD ELENIOUS

että nämä pysyisivät tekijän persoonallisena omaisuutena; — arkkitehti ei niinmuodoin menetä hänelle kuuluvaa oikeutta ottaa toisintoja piirustuksista, siitä huolimatta että hän määrätyle paikalle jonkun mahdollisen omistajan laskuun pystyttää talon, joka on hänen piirustuksiansa mukainen.

Tämän omistajan ja arkkitehdin välinen sopimuskin koskee vain tuotantoa, toisintoja piirustuksista. Niinmuodoin voi arkkitehti, sittenkun tämä on suoritettu laatia toisten tilaajien laskuun uusia toisintoja, jolle edellisen kanssa ole tehty erityistä sopimusta tässä suhteessa.

Samoin on arkkitehdillä oikeus antaa toisintoja piirustuksistaan aikakauskirjoissa ja sanomalehdissä, jotka käsittelevät taide-esineitä ja arkkitehtuuria.

Arkkitehdillä, joka on tällätavalla suojattu, on mieltäkiinnittävämpää vaatia, että hänen ominaisuuttaan tekijänä kunnioitetaan niiden teosten suhteen, joidenka synnyttäjä hän on; niinmuodoin on hänellä myös oikeus poistaa nimensä niinhyvin piirustuksista kuin pystytetyistä rakennuksista, siinä tapauksessa että taloa ei rakenneta hänen neuvonsa mukaan.

M. Hormand kehoitti lopuksi arkkitehtejä varustamaan itse talot nimillään ja anomaan halli-

tustaan ottamaan harkinnan alaiseksi ranskalaisten arkkitehtien edellämäinitut näkökannat asiassa.

Lopuksi luki Harmand seuraavan ehdotuksen päätökseksi, jonka osasto yksimielisesti hyväksyi:

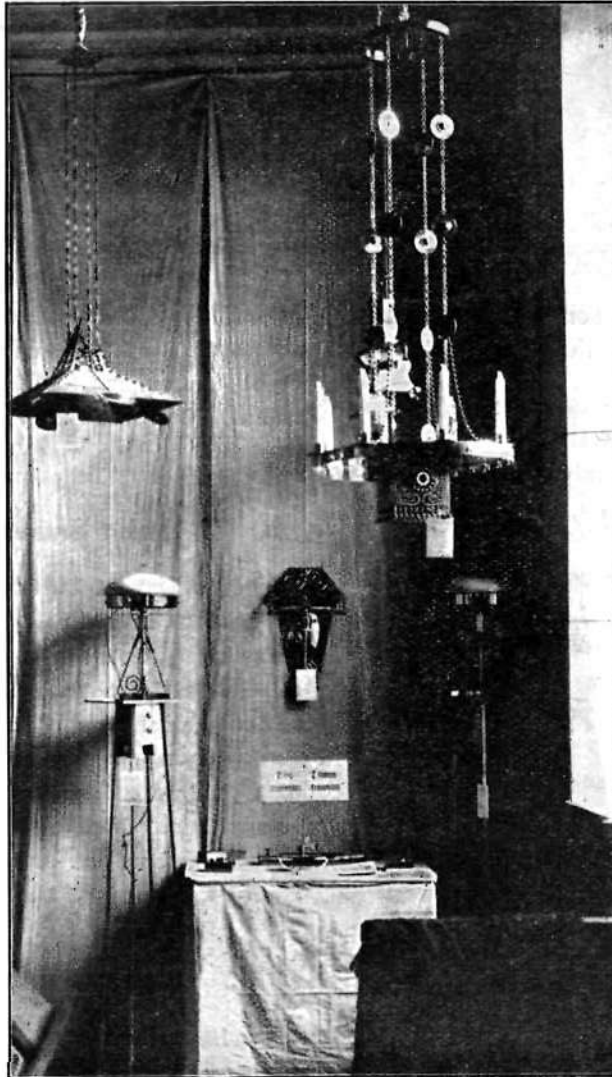
„Niiden toivomusten mukaisesti, jotka jo 30 vuotta sitten on esitetty yleiskansallisissa kongresseissa arkkitehtuurista ja taiteellista omistusoikeutta varten, kuin myöskin kongresseissa, joita on pidetty yleiskansallisen kirjallisuus- ja taide yhdistyksen toimesta — ja etenkin niiden yleiskansallisten arkkitehtuurikongressien johdosta, jotka ovat pidetyt Madridissa v. 1904, Lontoossa v. 1906, Vien'issä toukokuussa 1908 — jossa seuraava päätös on yksimielisesti hyväksytty. Ja myöskin katsoen siihen, että arkkitehdin samoin kuin kaikkien taiteilijoiden tulee nauttia samaa lain suojaa kuin kirjailijoidenkin;

että tämän lain suojan tulee kestää „tekijän“ kuoleman jälkeen vähintään 50 vuotta;

että arkkitehdillä on oikeus niinhyvin rakennuksen ulko- kuin sisä-arkkitehtuuriin, — nehän ovat vain toisintoja hänen piirustuksistaan — ja tämä olkoon voimassa, vaikkapa rakennus vietäisikin jollekin yleiselle paikalle, taikka että kysymyksessä olevat arkkitehtuuriosat ovat yleisten rakennusten koristuksena (vertaa ruotsin lakia 28 p:ltä toukok. 1897, § 5), lausuu Ruotsin Teknologisen osaston Rakennustaiteellinen osasto mielipiteenään:

1:o) että rakennuspiirustukset, joilla ymmärretään niin hyvin ulko- kuin sisäfasaadeja, pohjapiirroksia, läpileikkauspiirustuksia, dekoratiivisia detaljeja, ovat arkkitehdin ensimmäisenä ajatuksen ilmauksena ja hänen todellinen arkkitehtuurituomansa;

KATTOSÄHKÖLAMPPU
WALTER JUNG

PÖYTÄSÄHKÖLAMPUT
IVAR THOMÉ

ALLAN HELENIUS TEOLLISUUSNÄYTELYSSÄ

2:o) että itse rakennus rakennuspaikalla on vain jäljennös arkkitehdin piirustuksista.

Osasto lausuu vielä sen toivomuksen, että niin hyvin itse arkkitehtooninen työ kui nmyös ne piirustukset, jotka ovat sen perustana, joko kokonaisuutena tai erikoisosissa, suojattaisiin niin hyvin yksityisen lainsäädännön tiellä, kuin myös kaikissa yleiskansallisissa konventioneissa ja etenkin Bernin konventionissa vuodelta 1886 kuten muutkin taiteelliset ja kirjalliset teokset,

ja päättää yksimielisesti liittyä „La Société centrale des architectes francais“in yleiselle arkkitehtien kongressin valiokunualle jättämään lausuntoon, että tämä lyhentyttömänä liittyisi Bernin konventionin tekstiin, kuten se käy selville lainopillisista esittelyissä jotka pidetään Berlinissä lokakuussa 1908“.

Eityksen loputtua, joka otettiin vastaan vilkkailla suosionosoituksilla, esiintoi puheenjoht. prof. Clason puhujalle Rakennustaiteellisen osaston kiitollisuuden mieltäkiinnittävästä ja hyvin esitetystä esitelmästä, ja toivoi että tämä tulisi lisäämään innostusta tässä asiassa, ja viemään sitä eteenpäin.

Kokouksessa, jossa oli läsnä Tukholmassa ole-

vat Ranskan ja Japanin ministerit, Belgian chargé d'Affaires, ranskan konsuli, Japanin ja Ruotsin lähettiläät tulevassa Berlinin konventionissa, Argentinan hallituksen edustaja teollisuuden suojeluskongressissa sekä useiden eri taiteenhaarojen edustajia Tukholmasta, pidettiin pari muutakin esitelmää, joista eräässä asianajaja Foá Milanosta, valaisi säveltäjien omistusoikeutta, asianajaja Maillars, Parisista puhui suojaamisesta mielivaltaista kääntämistä vastaan, sekä prof. Osterrieth, Berlinistä kosketteli muutamin sanoin tulevan Berlinin konferenssin työtä. Kaikki puheet, jotka pidettiin kunkin puhujan omalla äidinkielellä, otettiin vastaan vilkkailla suosionosoituksilla.

Puheenjohtaja lausui lopuksi kiitoksensa esitelmän pitäjille sekä eri maiden edustajille, jotka olivat kunnioittaneet kokousta läsnäolollaan, kuin myös koko kuulijakunnalle, joka oli niin miesluoisasti noudattanut kutsua.

(Teknisk Tidskrift.)

Käytännöllisiä neuvoja:

Läpinäkyvän lakeerauksen aikaansaaminen puuhuonekaluihin.

Läpinäkyvä lakeeraus puuhuonekaluihin saadaan aikaan seuraavalla tavalla:

Huonekalu hangataan kuivalla hohkakivellä ja senjälkeen sivellään vaalealla, värittömällä ohuella, juoksevalla Kopal-lakalla. Uudelleen lakataan vasta silloin, kun edellinen on tarpeeksi kuivunut.

Huonekalun ulkomuoto voittaa paljon, jos ensimmäisen lakkaamisen jälkeen, — ensimmäinen lakka imeytyy tavallisesti pian puuhun — niin pian kun se on kuivannut, vielä uudestaan hangataan hohkakivellä. Jos huonekalu tahdotaan tehdä värilliseksi, niin käytetään ensimmäiseen sivelemiseen halutulla värillä sekoitettua liinaöljyä, mutta siveleminen tapahtuu kuitenkin vasta hankaamisen jälkeen.

Värinä käytetään tavallisesti sinikivi-(Lasur) värejä kuten poltettua tai polttamatonta Terra di Siena-väriä, Kasseler Erde-väriä j. n. e, joihin sekoitetaan paljon Sikkatiivia, sillä ne kuivavat muuten hyvin huonosti. Kuivamisen jälkeen hangataan vielä kerran ja senjälkeen sivellään värittömällä Kopal-lakalla, sillä tavalla kuin edellä on sanottu.

Metallin kiinnittäminen puuhun.

Metalli puhdistetaan kauttaaltaan rikkihappoisella syövytysnesteellä. Sitten kuin metalli on kuivaksi pyyhkitty liimataan se puuhun parhaimmalla puusepän liimalla, johon on sekoitettu pieni määrä

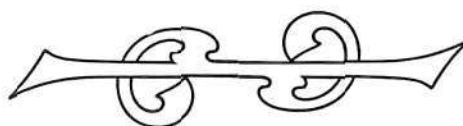
glyseriiniä. Tällainen menettelytapa ei sovellu ainoastaan pienempien pintojen liimaamiseen, vaan myös suurempien, kuitenkin tulee niiden kauttaaltaan tasaisesti liittyä hienoksi puhdistettuna puuhun.

Lasin liimaaminen puulle.

Otetaan puolet kuivatettua munanvalkuaista ja puolet ulkoilmassa kuivattua kalkkia. Molemmat jauhetaan hienoksi ja sekoitetaan keskenään. Käytettäessä pannaan pulveriin sen verran vettä, että se on kohtalaisen löysää. Tahi: yhteen osaan vettä sekoitetaan niin paljon jauhoja, että se tulee öljyn kaltaiseksi. Sellainen kitti on vettä pitävä eikä murene. Myöskin alapasterikipsi sekoitettuna hyvään liimaan on erinomainen yhdistysaine ja voittaa kaikki muut kitti-aineet.

Nahan kiilloitusainetta.

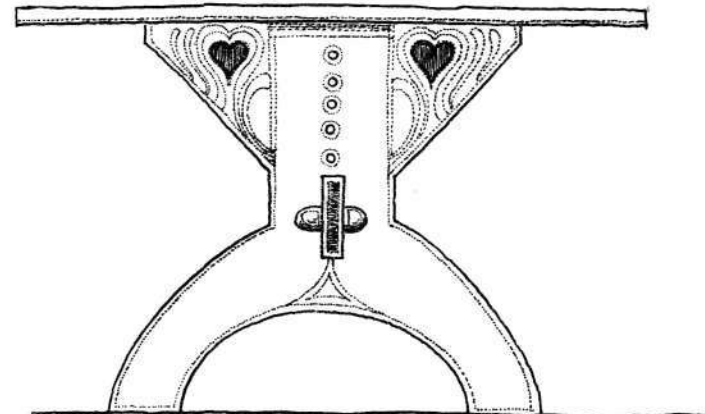
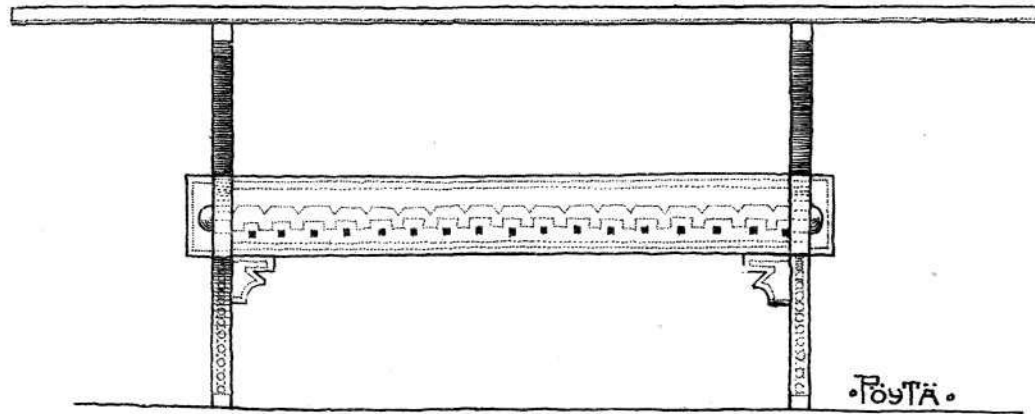
Saadaksemme hyvän vahakiillon nahkahuonekaluja kiillottaessa, keitetään rautakattilassa 4 1/2 kg hvvää puhdistettua liinaöljyä ja 250 gr hienoksi jauhettua kiiltopulveria 2 tunnin ajan, jätetään se sitteu muutamiksi päiviksi kirkastumaan, kuumennetaan sitten pohjakerroksesta erkaantunut öljy uudelleen ja pannaan siihen 4 kg vahaa, jonka jälkeen annetaan seoksen siksi kiehua, kunnes sakeutuneesta seoksesta voi vierittää lujan pallon, sitten sekoitetaan siihen 1/2 kg hyväksi palanutta nokea ja valetaan se mielenmukaisiin muotoihin ja niin on kiilloitusaine valmista.

Kotitaid IX:n sisällys: Kirjoituksia: Rakennustemme arkkitehtuurista sananen. — Arkkitehtien taiteellinen omistusoikeus. — Käytännöllisiä neuvoja. — Kuvia: Pietarin näyttelystä ja Teollisuusnäyttelystä.

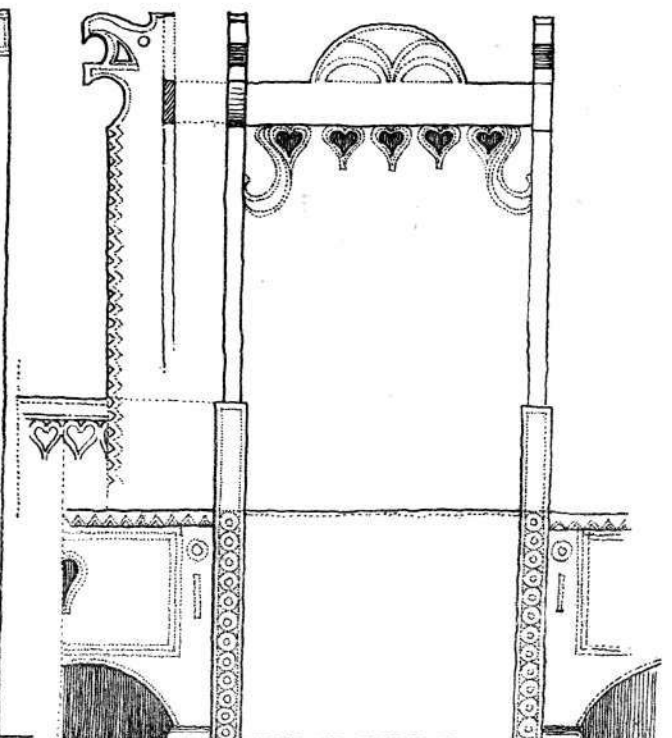
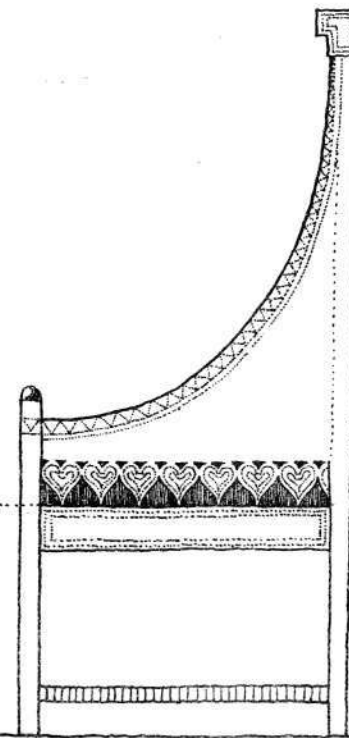
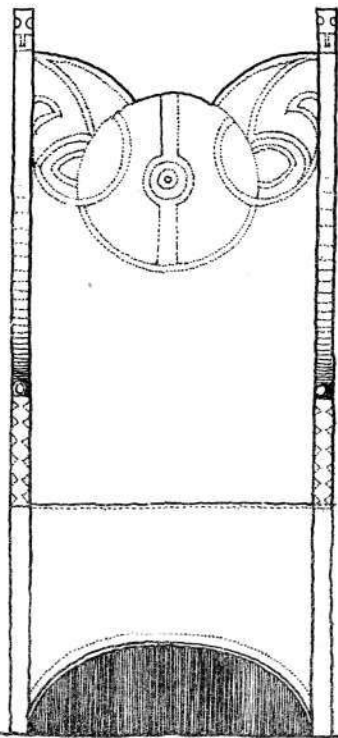
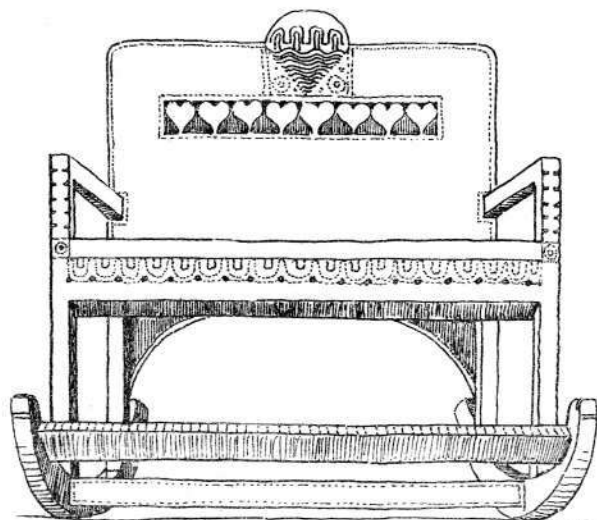

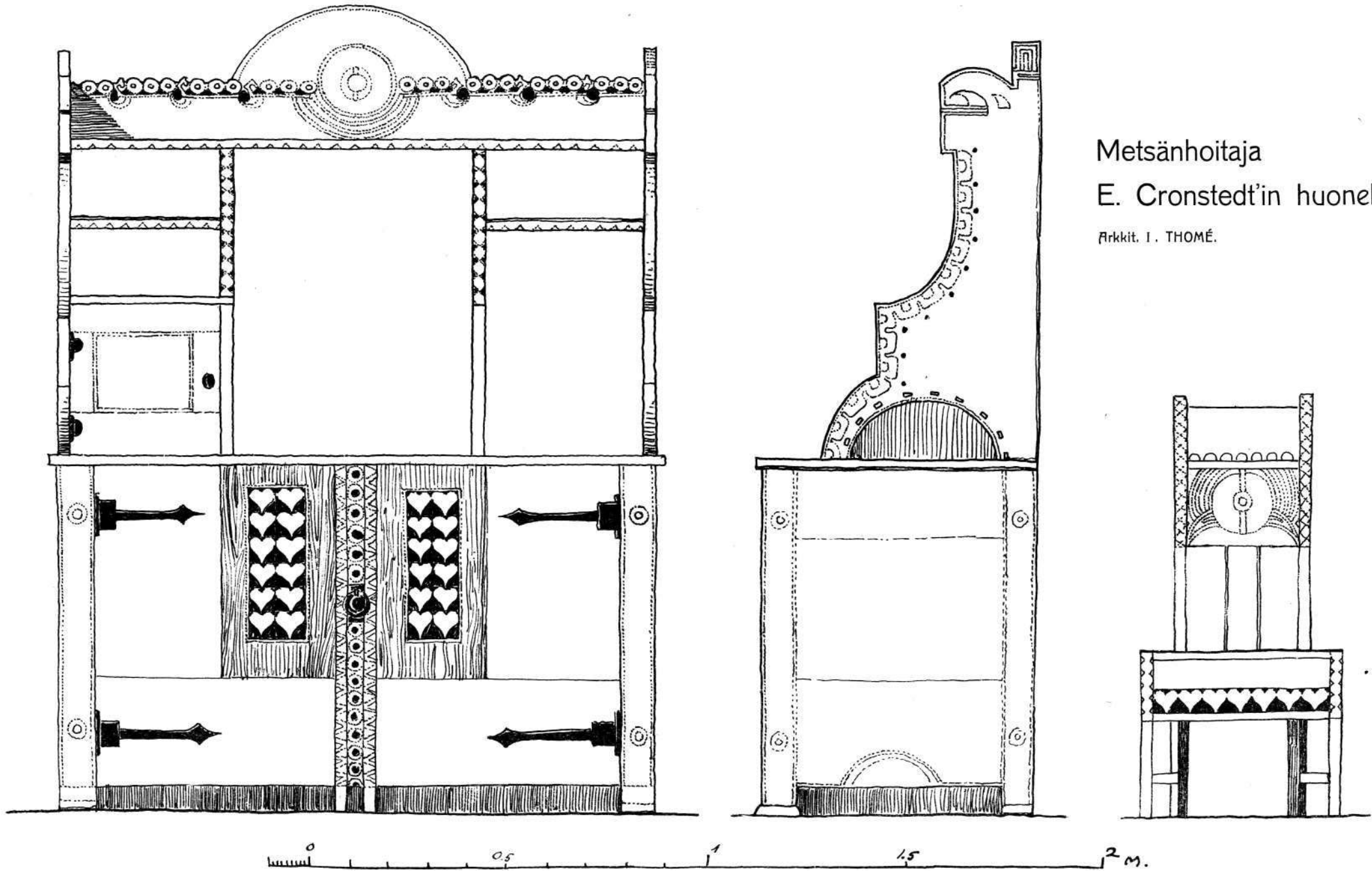
Metsänhoitaja

E. Cronstedt'in huonekaluja

Arkkitt. I. THOMÉ.

0.5 1 0.5 2 m.

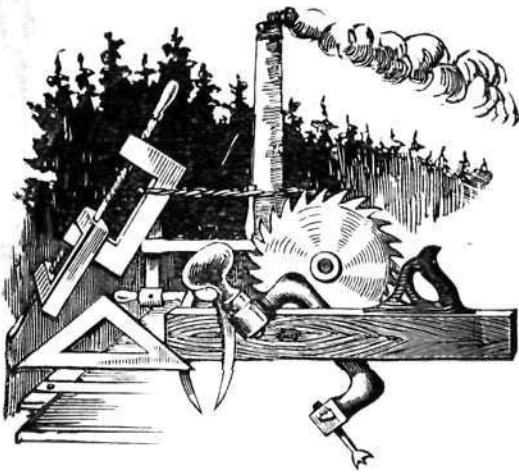
Metsänhoitaja
E. Cronstedt'in huonekaluja

Arkkitt. I. THOMÉ.

HELSINGIN PUUSEPPÄTEHDAS

Lastenkotok. 5 **OSAKEYHTIÖ** - Helsingissä -

Sähköosoite:
PUUSEPPÄ
Puhelin 13 53

Valmistaa
Huonekaluja,
Konttorin-,
Kirkkojen-,
Puotien- y. m.
sisustuksia.

Ikkunoita, Ovia, Parkettilattioita sekä kaikkia puusepän alalle kuuluvia töitä.

Sanduddin

Tapetti- & Mattoliike

Helsinki P. Esplanaadik. 25 telef. 49 79
on maamme vanhin, suurin ja ajan-
mukaisemmin järjestetty erikoisliike

Tapetti ja Mattoalalla

Haaraosasto Wiipurissa Aleksanterin-
katu 19 telef. 13 05

A. ALM'in Tapetti- ja Värikauppa

III Iso Roopertink. 1. III
myy kaikkia lajia

Maalarivärejä ja suteja

sekä värjättyjä ja painettuja

Linoleummattoja.

Vahakankaita, Tapetteja, Friisejä ja Nauhoja
y. m., y. m.

ERIKOIS-LIIKE

TAITEELLISILLE

UUTUUKSILLE

Tapettien,

Friisien

ja

Linoleumien alalla

HELSINGIN UUSI

TAPETTI LIIKE.

UNIONINKATU 28.

W. Salvén

Puhelin 924.

Suomen Käsityön Ystävät

Unionink. 23 — Puhelin 22 20.

Myy ja järjestää kaikenlaatuisia korusompeluita, kuin myös kutomatöitä.

Suomen Kultaseppä-O.-Y.

Aleksanterink. 15.

Edullisin kulta-, hopea- ja uusihoopa
y. m. esineitten osto- ja tilauspaikka.

Huokeimmat hinnat!

Myymlöitä: Turussa Aurank. 12; Tampereella Kauppak. 8.

Westerlund & C:o

Telef. 11 17 Helsinki Telef. 11 17

Parhaimpia Kone-, Sylinteri-
y. m. öljyjä. — Konsisteeri-
rasvaa, Vaseliiniä, Tärpättiä,
Pakninkia, Konehihoja,

Trasselia, Nuuraa, Presen-
ninkia, Ulkolaisia puulajeja,
Liimaa, Armatuureja, Ruis-
kuja y. m.

Hietalahden Osakeyhtiö

Höyläys-, Puuseppä- & Huonekalu-
tehdas, Verhoilu- & Koristetyöpajat.

Helsingissä, Hietalahdenrannan ja Nuoranpunojankadun kulmauksessa. Puhelin 48. Huonekalunäyttely Nuoranpunojankadun 2:ssa & Lundqvist'in Liikepalatsissa, Puhel. 37 84.

Suomen Väri & Vernissatehdas Osakeyhtiö

Etelä Esplanadinkatu 8 Helsinki Haaraosastoja:
Puhelin 85 Porissa, Viipurissa ja Turussa

Englantilaisia, ranskalaisia, hollantilaisia ja saksalaisia Suurin varasto kaikellaisia kuivia ja tuoreita värejä, piirustusaineita, harppilaatikoita, piirustuslautoja, vernissoja, öljyjä, lakkoja, sutija, liimaa y. m. tussia, vesivärejä y. m. y. m. maalarin tarpeita.

Jälleenmyyjille edullisin ostopaikka.

JOHAN ERICSSON

PUUSEPÄNTEHDAS JA
HUONEKALUJEN TAIDEATELIEERI
HALLITUSKATU 14.

Sekä puisia että teräksisiä
HIHNAPYÖRIÄ,
oikeita Jenkins Venttiiliä,
CARBORUNDUM KIVIÄ,

Kaikellaisia 1:ma
KONEHIHNOJA
ÖLJYJÄ

ja voiteluaineita, trasselia,
letkuja ja pahninkia.

Osakeyhtiö T. E. CRONVALL.

A.-B. K. H. Renlund O.-Y.

Rakennusaineita.

Valurakennusaineita, Rautapalkkia, Rata- ja Raitiotiekiskoja, Sementtiä, parhaimmilla merkeillä varustettuja.

Tulenkestäviä- ja Punasia tiiliä.

Sammutettua ja sammuttamatonta kalkkia, Kattopeltiä, mustaa ja galvanoitua, Katto- ja Seinähuopaa, Pinkopaperia, Asfalttilakkaa, Kivihiilitervaa, Puutervaa.

Ikkunalasia. Korkkimattoja.

Ovi- ja Ikkunaheloja uusinta mallia.

S. Vuorio

Maalariliike ja
Tapettikauppa

Aleksanterinkatu 9. Helsinki.

Albion Lamppumakasiini

omist. Victor Rydman.

Perust. 1865

Lamppuja, Lampunomia,
Lasia, Posliinia y. m.
Petroleumia ja bensiniä.

HUOM.! Täydellinen varasto sähkölamppuja.

LEVITTÄKÄÄ KOTITAIDETTA!

Th. Wulff Paperi- ja Piirustus-

tarpeiden kauppa

Helsingissä - Pohjois-Esplanadinkatu 43.

Kaikenlaatuisia 1:ma Piirustustarpeita

Halvimpiin hintoihin.

P. Sidorow

Suomalainen Kalustokauppa
Osakeyhtiö

Suomen suurin konekauppa!

::: Konttori ja Konenäyttely :::

Helsingissä, Aleksanterinkatu n:o 7
(entinen Vaasan Pankin huoneusto, vastaanottaa Yhdyspankkia.)

Suurittaa oman insinöörin johdolla täydellisiä konelaitoksia kaikilla aloilla, joista mainittakoon: täydellisiä sahaitoksia, myllyjä, meijereitä, puusepän-tehtaita puunmassatehtaita y. m.

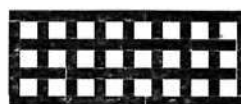
::: Pyytäkää erikoistarjous! :::

Hyvin lajiteltu varasto:

Tapetteja, reunuksia,

korkkimattoja ja

rullakartiineja

Viipurin Tapettikauppa

KARL LAGERBLUM

Helsingissä Aleksanterink. 50.

Tel. 20 94.

K. LINDROTH'in KORISTE- JA RAKENNUS- TAKEITTENTEHDAS

Helsinki - - Tel. 24 95.

Valmistaa takorautatarpeita niinkuin kattokoristeita, porraskäytävä- ja veranda-aitoja, porttia, palotikapuita sekä kaikkia I:sen luokan sepänliikkeeseen kuuluvia töitä, esim. Takorautaisia hauta-aitoja ja ristiä, puutarha-aitoja, kynttiläkruunuja y. m.

Helsingin Sementti- & Asfalttiliike

JOHN NORDBERG

Puhelin 40 03.

Tekee kaikkia sementti- ja asfalttialaan kuuluvia töitä ympäri koko maan. Kohtuulliset hinnat.

JULIUS TALLBERG

Varasto uudenaikaisia huonekaluheloja

Kullattua KUPARIA, MESSINKIÄ, NIKKELIÄ y. m.

Eri malleja piirustusten mukaan toimitetaan mitä pikimmin tehtaalta

Erilaatuisia huonekalulukkoja

Rokkolan hyväksi tunnettua PEILILASIA määrättyissä suuruuksissa suoraan tehtaalta.

Juho F. Aaltosen

Tapettikauppa

Erottaja N:o 11.

Puhelin 33 65.

Varasto aistikkaita tapettia kaikista KOTI- ja parhaimmista ULKOMAAN tehtaista. — Friisiä, reunuksia, kultalistoja, korkkimattoja, pinkopaperia ja — — -pahvia y. m., y. m. — —

Rakentajat huom.! ■ ■ **Rakentajat huom.!**

Hyviä rakennustarpeita:

vasoja, parruja, hirsiä, riukuja, lankkuja, lautoja, telinlankkuja, hal-koja y. m. myy

Helsingissä, Vladimirikatu 11.
Puhelin 37 56.

Niilo Ahlgren

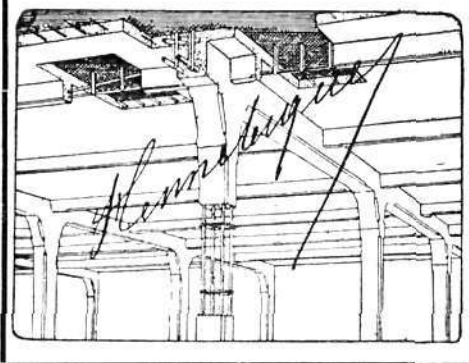
VÄREJÄ JA
PIIRUSTUSTARPEITA

Arkkitehtejä, insinöörejä, geologeja varten. —

Parhaita tunnettuja merkkejä! — Huokeat hinnat!
Antink.29 (Polyt. Yhd. talo).

I. Holmgren

Puhelin
28 91

Puhelin
28 91

Aug. Kiökemeister

— Helsinki. —

Suorittaa kaikenlaisia rautabetoni konstruktioneja

„Hennebique systeemin“ mukaan.

Keskuslämmitys- ja ilmanvaihto-laitoksia!

Arvoisille rakennusherroille, arkkitehteille ja rakennusmestareille saan täten ilmoittaa, että nyt kun olen maailmankuulun toimimen

Rietschel & Henneberg, G. m. b. H.

kanssa Berlinissä tehnyt sopimuksen yhteistyöstä, on minulla tilaisuus keskuslämmitys- ja ilmanvaihto-alalla suorittaa töitä uusimpain periaatteiden ja uusimpain kokemusten mukaan mitä tällä alalla on. Toiminimi Rietschel & Hennebergin monivuotinen kokemus sekä asema yhtenä mannermaan etevimmistä liikkeistä tällä alalla takaa kaikissa suhteissa ensiluokkaisen työn.

Suunnitelmia ja kustannusarvioita tehdään pyynnöstä.

Kunnioituksella:

ROB. HUBER.

Helsinki.

== Tampereen ==
Höyrypuuseppätehdas Osakeyhtiö

valmistaa

**Huonekaluja ja
 Puusepäntöitä**

Näyttelyvarasto Tampereella Puntarhakadun 16:sta.

▣ **Tampereen** ▣
Rakennuskonttori

myy halvimmalla

Kalkkia, sammutettua ja sammuttamatonta.
Sementtiä, Lomma, Danmark ja Quinstorp.
Tulenkestäviä tiiliä ja savea.
Ikkunalasia, Tapettia, pingopaperia ja pahvia
Maalitarpeita ja Värnissoja.
Rakennustarpeita ja Työkaluja.
Konetarpeita ja Öljyä.
Rautatiekiskoja ja T-rautoja.

SÖRNÄISTEN HALKO- JA PUUTAVARALIIKE O. Y.

Tehdas, Konttori ja Varasto FREDRIKSBERGINKADUN 13-15. Puhelin 270.

MYYPPI: Höylättyjä ja Höyläämättömiä sekä höyrykuivia lankkuja, lautoja, listoja y. m., y. m.

VALMISTAA: Karmia, ovia, ikkunoita, konttori, ja myymälä-huoneustojen sisustuksia, toimittaa korjauksia rakennusalalla kokeneen rakennusmestarin johdolla sekä yleensä kaikkia puuteollisuuslalle kuuluvia töitä.

MYYPPI: Polttopuita, halkoja kokonaisina, sahattuina ja pilkottuna sekä kotiinajettuna.

VARASTO: Hylkylautoja, lankunpintoja, hirsii, vasioja ja piiruja.

Kaikki nykyajan halvimpiin hintoihin.

Lång & Leppäaho
 Osakeyhtiö

Aleksanterink. 13. - Puhelin 143.

Konttori- ja kirjoitustarpeita
 Paperia. Tukuttain ja vähittäin.

— Konttorikalustoja. —

**SINKOPIOITA
 RUSKEAKOPIOITA
 VALKOKOPIOITA**

VALOKUVAA
 PIIRUSTUKSIA, KONEITA,
 HUONESISUSTUKSIA Y. M.

TOIMITTAVALOKUVAUSTÖITÄ
 AMMATTIMIEHILLE.

== **Helsingin** ==
Rakennusainekauppa Osakeyhtiö.

Itä Heikinkatu 3.

Haaraliike Sörnäisissä Hämeenkatu 2.

* * Rakennusaineita, Rautatavaraa, * *

* * Värejä ja Öljyjä, Talouskaluja, * *

Pyytäkää Hintailmoituksiamme!